

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 за місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Віреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милоста і віри не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — 3 Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
 крім неділі і руских свят
 о 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і
 експедиция «Руслана» під
 ч. 1. п. Дамбровского (Хорун-
 цини). Експедиция місцева
 в Агенції Соколовского в
 пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
 на попереднє застереженє.—
 Рекламациі неопечатаніє
 вільні від порта.— Оголо-
 шення звичайні приймають
 ся по ціні 20 с. від стріч-
 ки, а в «Надісланім» 40 с.
 від стрічки. Подяки і при-
 ватні донесеня по 30 сот.
 від стрічки.

Перше засіданє нової державної ради.

(X) В понеділок відбуло ся перше засіданє XVIII сесії державної ради а сьогодні, в середу, цісар престольною річю назначить програму праці і політичні цілі правительства. Теперішня сесія буде вельми коротка, тимто державна рада буде приневолена зараз забрати ся до ухваленя державних конечностей, передовсім бюджетової провізорії по конець сего року. Не буде отже часу в сій літній сесії, щоби послі могли виступити із своїми домаганями, котрих навезли з собою повні кишени, щоби сповнити сі величезні обіцянки, яких не щадили робити виборцям на всяких зборах і вічах для осягненя мандатів. На се прийде черга в осінній сесії, а тоді також почнуть ся укладати взаємини поміж поодинокими сторонництвами політичними і парламентарними. Одначе вже і в теперішній сесії буде в части нагода пізнати склад нової палати.

Вже на перший погляд можна помітити великі зміни в складі посольської палати. Передовсім з численних представників великої посілости війшли до нової палати лише не многі одиниці. За те сильно заступлені християнські суспільники, зєдинені з католицькими людовцями (звані в жидівско-ліберальнім і соціалістичнім дневникарстві клерикалами). Другим з черги сторонництвом є соціалісти, котрі мають 87 послів, а з ними будуть при голосованях лучити ся і деякі інші. Обидва згадані сторонництва, християнські суспільники і соціалісти мають певну організацію яко політичні сторонництва.

Теперішній клуб соціалістичний зорганізував ся відповідно сучасним обставинам так, що в обсягу своєї управи і партійної одноцілости потворили ся окремі групи для кєждої австрійської народности і тим способом полишено в національних питаннях кождій групі велику свободу поступованя. Поодинокі національні групи будуть отже могли независимо від загальної управи вести свою національну політику.

Побіч християнських суспільників і соціалістів всі інші сторонництва парламентарні, з виімкою деяких дрібоньких груп, зєдинені на національних основах. Вже сам закон виборчий уложений так, щоби, скілько можна, удержати національний стан посіданя поодиноких народностей в державі, тимто відповідно

сему менше більше так війшли поодинокі сторонництва до нової палати. Німці, котрі не належать ані до християнсько суспільного ані до соціалістичного табору, себ то т. зв. вільнодумці, зєдинили ся в останній хвилі і будуть боронити німецьких національних справ, хоч числом не дорівнюють ані християнським суспільникам, ані соціалістам. Оборона національних справ була також понукою для Чехів—ріжних сторонництв зєдинити ся в оден спільний клуб на національній основі. Так само польске коло робить заходи, щоби приєднати для себе людовців і тим способом здобути собі в новій палаті таке могутне і впливове становище, як давнійше. Можна сподівати ся, що силою обставин прийде знов до злуки Словінців з Хорватами в одноцілий південно-славянський клуб. Рускі націонал-демократичні і радикальні послі з Галичини і Буковини утворили поки що без москвофілів оден клуб, а тепер ведуть ся переговори з москвофільскою пяткою, що до злуки з нею. Вправді п. Будзиновский заявив ся проти такої злуки, а так само «Діло» домагає ся, щоби москвофіли наперед зрєкли ся своїх обєднительних засад, наколи хотять війти до руского клубу, одначе ми поучені довголітнім досвідом і невигаєючою консолідаційною пошестю в Галичині, таки побоюємо ся, що найдуть ся в рускім клубі політики, котрі побудують консолідаційний місток москвофільській пятці і тим способом будуть дальше піддержувати пригідну для деяких кругів теорію о Starorusinach.

Але хоч крім християнських суспільників і соціалістів всі інші сторонництва політичні потворили ся на національній основі, то всеж таки їх організація не є така одноціла і сильна як в давній палаті. Доволі вказати на чеський клуб, в котрім побіч молодочехів засідають чеські католицькі людовці (як др. Стоян, др. Грубан і ин.), що в давній раді були членами Слав. Союзу), чеські реалісти (як проф. Масарик), аграрники і національні соціалісти, або на польске коло, в котрім т. зв. демократи, всеполяки і центровці (християнські суспільники) заключили з собою компроміс, щоби мати перевагу над консерватистами і змінити статут кола та установити ще третого віцепрезеса. На случай злуки з людовцями буде там ще більша ріжнородність. Подібну ріжнородність представляє також руский клуб, зложений з народовців давного типу, з націонал-демократів, що були до недавна радикалами, з ра-

дикалів і евентуально з москвофілів. Політичні, суспільні і народно-господарські справи будуть в тих національно-зєдинених клубах викликувати значні ріжниці, змаганя і боротьбу, а голови тих клубів національних не будуть вже могли так певно числити при голосованях у всіх важних питаннях на своїх товаришів, як давнійше. Де буде розходити ся о оборону загроженого національного стану посіданя, там національні клуби будуть спроможні сповнити свою задачу, одначе в політичній боротьбі не так легко буде можна ними кермувати, як давнійше, а політичні кваси і ріжниці почнуть небавом проявляти ся в усіх сторонництвах і клубах, тим то не будуть могли входити в тіснійші взаємини з правительством.

Правительство після всякої імовірности не буде тепер змінити своєї системи. Оно буде намагати ся і дальше правити в порозуміню з великими сторонництвами парламентарними, з котрими буде порозумівати ся через конференцію клубових предсідателів. Правительство буде дбати про се, щоби собі з підмогою тих міністрів, котрі є повірниками більших парламентарних сторонництв, забезпечити більшість в палаті бодай в кождім поодинокім случаю, позаяк утворене сталої більшости покаже ся неодолимою справою. А меншости буде оно старати ся тим способом для себе приєднати, що дасть їм свободу виговорити ся і вволить можливим їх домаганям на нарадах клубових предсідателів. Давну випробовану і довголітню методу гр. Таффого буде правительство намагало ся приміювати і в новій палаті, щоби обминати ті труднощі і суперечности, які насуває новий склад теперішньої посольської палати.

Вислід виборів в Галичині.

Під таким заголовком замістила «Konservative Korrespondenz» ось яку статю:

Коли виборча реформа в старій державній раді прийшла на дневний порядок, повстало на польских лавках, як відомо, велике занепокоєнє, бо польский клуб бачив в тім атентат на свій національний стан посіданя. Напротив руска радикальна праса триюфувала і віддала ся рожевим надїям, що «шляхтичів» з галицької репрезентації дасть ся виперти цілковито. Однак Поляки зуміли

в комісії виборчої реформи різними виїмковими постановами для Галичини не тільки забезпечити свій стан посідання, але і витягнути, зі своєї пізнійшої прихильності до виборчої реформи, для себе знатні користи, які їм особливо запевнили розширене краюї автономії.

В сїм зглядї вкажемо тут особливо на вже санкціонований краюїй закон дотично розширення компетенції галицької ради шкільної через що шкільництво майже зовсім вилучено з області міністерства просвіти. Сї події викликали в руско-радикальнїм таборі чимале заворушенє і зараз намагалися радикальні знахорї (Wetterpropheten) доказати рускому народови, що з призначених для Русинів 28 мандатів 9 до 10 зрабували Поляки. Вислїд виборів в Галичинї доказав однак, що ані про знищенє «шляхтичів», ані про сповненє виборчого рабунку на Русинах не може бути бесїди. З 28 так названих руских мандатів тільки один страчений до Поляків, а зрештою Русини здобули своїх 27 мандатів.

Польський клуб буде тільки о 10 членів слабший, як в старій палатї і буде числити около 55 послів, однак він розпоряджує найзнатнїйшими і найсвідомїйшими парламентаристами. Їго склад вправдї представляє ся ріжнородний (15 консерватистів, 13 народоїх демократів або всеполяків, 8 демократів схїдно-галицької породи ala Малаховский, 4 поступовцї, або краківскї демократи, 15 християнсько-соціалїв з групи Стояловського і Пастора); однак коли зважить ся, що демократизм в польскїм народї взагалї не глибоко закорїнений, то можна твердити, що ся ріжнороднїсть складу польского клубу не буде шкідлива для одноцїльного поступованя, особливо при знатнїй карности і живїї свідомості солїдарности єго членів.

Стоїть еще на боцї 17 польских послів людової партїї (група Стапїньского і Kurjer-a lwowsk-oro), однак се не підлягає жадному сумнївови, що також і ся фракція скорше чи пізнїйше, змушена силою парламентарних відносин, приступить до польского клубу. Провідники польского клубу вже там будуть умїли збудувати людовцям золотий мїст, так як і краківскї консерватисти докнали підчас виборчої кампанї зближенє до так званих поступових демократів, щоби побороти соціалїстів. Дуже негодують польскї політики на се, що 6 мандатів в захїднїй Галичинї і у Львовї пішло на страту супротив соціалїстів (мїж ними 2 независимї або самостїйнї) а 3 у схїднїй Галичинї супроти сионїстів. За се однак добачують они деяку рекомпензату в тїм, що Дапїньского повалено в двох округах і вказують на се як на доказ підупаданя соціальної демократїї в Галичинї.

В руских виборчих округах — пише дальше *Konservative Korrespondenz* — було усунєнє дотеперїшної політичної системи в Галичинї кличем виборчої акції, коли тимчасом радикальнїйшї кандидати отверто проповідали переворот їстнуючого соціального ладу. Становиско руских послів в державнїй радї буде

тому апрою опозиційним і они примїнять можливо найострїйший тон. Ся опозиція зверне своє вістрє передовсїм против польского клубу і против краювого правительства в Галичинї, однак також виступлять і протїв центрального правительства, роблячи єго відвїчальним за протєгованє польскої переваги в Галичинї.

Склад руского представництва в державнїй радї не є так само одноцїльним, як і польскої делегації. Загалом вибрано в руских виборчих округах 27 послів, з чого 5 припадає на москвофільску партїю, до якої хибно прикладають назву «старорусинів», бо они рїшучо нехтують руску мову і національнїсть і змагають до національної, політичної і культурно-релїгїйної злуки з Москалями. Сю партїю підпирали особливо в послїднїм часї галицькї Поляки під покривкою консерватизму, щоби здержати зростаючий національний розвїй руского (українського, живла. Окрїм 5 москвофільских послів вибрано 16 націонал-демократів, 3 радикалів, 2 руских соціалїстів і одного самостїйного хлопского кандидата. З вїїмком двох соціал-демократів, які вступили до соціально-демократичного клубу, однак попри се будуть належати до руского клубу як госпїтанти, утворить решта послів одноцїльний «русский клуб», до якого прилучить ся також 5 народно-руских послів з Буковини. Москальофїлів правдоподїбно відсунуть від руского клубу, принайменше бїльшїсть вибраних руских послів є противна принятю москвофїлских послів до руского клубу.

Отже з виду сего будуть належати до клубу після всякої правдоподїбности 20 руских послів з Галичини і 5 з Буковини (разом 25) з двома рускими соціалїстами яко госпїтантами. На голову руского клубу призначений давнїйший голова проф. Романчук, на першого заступника голови др. Олесницький, на другого Микола рицар Василько. Руский клуб буде старати ся о злуку з бїльшими парламентарними сторонництвами. Підчас коли проф. Романчук висловив ся досить повездежливо, що руский клуб буде їти з поступовими групами, заявив посол Будзиновский (спївредатор «Дїла»), що рускї послї підуть разом з соціалними демократами Руский клуб — після єго погляду — не цофне ся перед найострїйшими способами задля поборюваня польского кола, щоби осягнути утворенє рускої етнографїчної провїнції на підставї національної автономїї. Евентуально буде руский клуб змагати до кооперації з нїмецько-поступовими сторонництвами і з польскою людовою партїєю, тож задля того не можна буде притягнути єго до так названого словянського блоку...

Наконець замїтимо — кїнчить згаданий орган — що з 27 руских послів є 12 адвокатів, 4 професори, 4 свїященники, 3 редактори, 2 хлїбороби, 1 судовий урядник і 1 урядник видїлу краювого.

Мирова конференція в Газї.

Онодї зїбрала ся в Газї заїніціонована царем друга міжнародна конференція в справї мира, а властиво ограниченя і управильненя спїрних квестїй в мїнародних відносинах. Друга конференція зїбрала ся по вїсьми лїтах саме в хвилю, коли прикладаний до царя Миколи II. прикметник «Миротворець» виглядає на гїркий, тяжкий насмїх... Той сам, що дав товчок до парламентарного трактованя міжнародних квестїй, трактує брутально засновок парламентарного ладу у власнїй державї, розгоняючи вже другу, ненаручну собі російську думу.

Гаїська конференція представляє ся дуже поважно. Се і зазначив голяндский президент мїнїстрів, отвїраючи конференцію, і начислив 47 держав, які через своїх делегатів взяли удїл в конференції. Є се майже всї культурнї держави цїлого свїта, почавши від великих схїдних держав жовтої раси, а скїнчивши на дрїбних республіках середущої Америки — і конференція може повним правом назвати себе всесвїтною. Є се очивидним доказом, що ідея всесвїтного мира, а докладнїйше сказавши, ідея взаїмного, міжнародного порозумїня що до способу веденя вїйни, ограниченє єї, а зглядно ограниченє мїлітаризму, а передовсїм ідея створеня міжнародного роземчого трибуналу, який посередничив би і полагоджував на мировїй дорозї міжнароднї конфлікти, — що ся ідея зискала на силї і обємі. Досить сказати, що від установленя такого трибуналу першою конференцією в р. 1899, отже за вїсьм лїт, піддали ся рїжнї держави аж в 35 випадках єго компетенції, а деякі з тих квестїй були надзвичайно грізнї і пекучї, як ось пр. мароканська справа, полагоджена в Альжєзірас.

Справедливо замїчено, що такого численного зїзду представників рїжних держав цїлого гїлобу — свїт еще не бачив. Голяндский премїєр поставив два внесєня, які палата прийняла одноголосно оплесками: во первих, вислати привїтну телеграму царевї з подякою за ініціативу конференції, во вторих, зложити провід конференції в руки російского делегата Нелїдова. Принятїй оплесками Нелїдов, який головував і на першїй конференції, просив передовсїм о висланє привїтної телеграми королевїї Вїльгельмїні, а відтак відчитав промову, з якої однак вїяв якийсь холод і яка дуже рїжнила ся від єго попередної ентузіастичної промови при отвореню першої конференції.

Небавом вияснила ся загадка поздержливости російского делегата. На другий день стало всїм відомо, що дума закрита, а Нелїдов еще день перед тим одержав телеграму про намір свого правительства на замах стану і тому вже в послїднїй хвилї вичеркнув деякі мїсця зі своєї промови. Мїж членами конференції проявило ся живе обуренє на сей послїдний подвїг царского правительства, який свїдчить тільки про слабкий характер і дволичнїсть найвисшого керманїча російскої держави. Факт, що

